

Iz Idrije. — Poleg §. 19. čitalničnih pravil napravi idrijska čitalnica prihodnjo nedeljo 19. decembra zvečer ob 7. uri občni zbor, v katerega vabi uljudno vse domače in vnanje družnike

čitalnični odbor.

Novomesto 13. dec. — Pri volitvah mestnega odbora 10. in 11. dan t. m. so popolnoma zmagali domači, nemškutarska stranka, ki ima v „kazini“ svoj centrum, je vlovila le 3 zastopnike, čeravno je vse žile napenjala, da bi bila zmogla. Ker že o kazini govorim, naj povém, da je v veliki stiski, ker nima mladih plesalcev, in neki „gerichtsath“ z vso silo pritiska na gospode avskultante, da bi hodili v kazinsko plešišče tlako delat. Mar stoji kaj tacega v „gerichtsordnung-i“? ali gospoda „gerichtsatha“ minister Herbst inspirira, da za kazino propagando dela? Zeló čudno je to, da moške pravice, ki bi morali nad vsemi strankami stati, vlečejo s protinarodno kazinsko stranko! V Ljubljani smo g. Broliča in g. Kromerja zmiraj videli med nemško stranko v deželnem zboru, in v družbenih zadevah vidimo druge le v kazinah. Mar to pomeni „verfassungstreu“? To vse so res dosti očitna znamenja, da v Avstriji še nismo do konca ustavnih kriz!

Iz Ljubljane. — Trgovska in obrtniška zbornica je napravila 10. t. m. redno sejo. V tej seji se je poročalo o proračunu stroškov za prihodnje leto. Sklenilo se je c. k. deželni vladi priporočati, naj dovoli srenji Vrh v idrijskem okraju ustanovo 3 semnjev za blago in živino. Sprejeli so se predlogi g. J. A. Hartmana: naj zbornica skrbi, da se zniža vožnina na železnici za kislo zelje, repo in češplje, da se prenaredi poštni tarif za denarne pisma in za pošiljanje robe na izgled, da se prenaredi plačevanje na colnih uradih. Izrekla je tudi zbornica na vprašanje c. kr. ministerstva kupčije, naj se še 5 let brezcolno vpeljujejo mehanične statve v naše cesarstvo. Izvolita se za izvedenca v pravadah zaradi tvoril in modelov gospoda Dobner iz Dvora in Pirc iz Kranja. Konečno si je izvolila zbornica enoglasno za dopisovalne ude gospode: dr. J. Bleiweisa, dr. E. H. Costo, Leop. Jugovica v Kranji, Janeza Kapele v Metliki in Jčžefa Zelena v Senožečah.

— Gosp. M. Lipold, poslanec mesta idrijskega, se je odpovedal poslanstvu, zakaj? ne vemo. Kakor obžalujemo izstop možá, ki je bil delalna moč zboru našemu, tako pa se tudi zanašamo na domoljubje Idrijčanov, da v prihodnji volitvi si volijo narodu našemu slovenskemu pravičnega rojaka za poslanca.

— (*Vesela v pripomoč obleki revnih šolskih otrok*), ki jo je v nedeljo napravila katoliška družba v čitalnični dvorani, je lepo dosegla svoj dvojni namen: nabralo se je namreč 298 gld. za zimsko obleko 102 otrok, katerim se bode v nedeljo ob 10¹/₂ ure dopoldne delila v čitalnici, in iz vseh stanov obilo obilo zbrano občinstvo bilo je prav zeló zadovoljno s tem, kar je ta večer slišalo in videlo. Mlada gospodičina Žužekova je z ginljivim slovenskim ogovorom odprla „besedo“, pri kateri so s tremi pesmami gospá Ana Pesjakova, čitalniški možki zbor z dvema zboroma in muzična kapela c. k. grof Huynovega polka z veliko hvalo pomagali. Glavni del veselega večera pa so bile predstave v živih podobah, vse izvrstno osnovane in izvrstno izpeljane. Prvi tabló predstavljal je „vero, upanje in ljubezen“ — prekrasna skupina po grofinjah Wurmbrandovih osnovana in po njih samih in dveh otrocih (Schollmajerjevih) izvrstno izpeljana; res rajski je bil pogled! Druga grupa je pred-

stavljala scêno, ko je Judit umorila Holoferna; tû so se spet vse oči prijemale junaške Judite, ki jo je predstavljala gospodičina Gorjupova. Tretja grupa „Salomonovo razsodbo“ bila je po gospé Odijevi, gospé Klerr-ovi in gospodu Filapiču izvrstno predstavljena, ravno tako tudi 4. grupa „Krst pri Savici“, v kateri je Črtomir (gosp. Drenik) se odlikoval v krasni opravi; narodne melodije so spremljale to predstavo. Konečni tabló, spremljan s cesarsko pesmijo, pa je bil „za vero, dom in cesarja“; vrlo lepo je bila sestavljena ta grupa: v sredi duhovnik z mašnimi knjigami, na desni vojak s cesarsko zastavo, na levi pa Slovenec v narodni obleki z narodno zastavo, s cesarsko navskriž držano. Vsaka skupina, z umetnim ognjem razsvitljena, morala se je po dvakrat in prva celó trikrat predstavljati, tako živahna je bila vsem pohvala. Velika zasluga o teh predstavah gré pa tudi gosp. prof. Globočniku, ki je — razun prve skupine — vse druge predmetu jako primerno in vrh tega lično osnoval. Dobro vemo, da pravo zadenemo, ako izrečemo željo, da bi se še enkrat predstavljale te „žive podobe“ in to v javnem gledišču v kat. dobrodelni namen.

— (*Dramatično društvo*) napravi svojo tretjo letošnjo predstavo na javnem gledališču v nedeljo 19. dan t. m. in se bode igrala veseloigra „Gospod Čapek“ po poljskem grofa Aleksandra Fredra in že znana in priljubljena opereta Ipavčeva „Tičnik“. Prva igra je prav dobra veseloigra, ki ima mnogo drastičnih položajev, opereta pa je v dobrem spominu od predstav l. 1866. Za nalogo Ljuboslave pridobilo je dramatično društvo nadepolno mlado pevko gospodičino pl. N. — Po vsem se nam je nadejati zopet prav veselega večera, dramatičnemu društvu pa sijajnega vspeha, kakor ga je imelo pri prvih dveh svojih predstavah. Zarad aboniranih sedežev veljá to, kar je bilo že naznanjeno pri poslednji predstavi.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitli cesar je v pondeljek z navadno slovesnostjo odprl državni zbor dunajski. V ogovoru svojem pozdravlja Njegovo Veličanstvo zastopnike obéh zbornic ter ju opominja velikih nalog, ki se imajo še rešiti; napoveduje jima, da bode ministerstvo poročalo o homatijah dalmatinskih in o volilnem redu državnih poslancev. Cesar priznava potrebo, da se predrugači sedanja ustava, al pot te prenaredbe mora ustavna biti. On želí, da bi se porazumele nasprotné misli, ker njegovo srce ojema vse narode z enako odkritosrčno ljubeznijo. Konečno povdarja gorko sočutje, ki ga je našel na potovanji svojem. — Kakor „Presse“ pripoveduje, je bil cesar z navdušenimi slava-klici pozdravljan, al govor njegov bil je le mlačno sprejet, le na kakih 3–4 mestih se je čula pohvala; ministri obojne stranke so spisali prestolni govor tako diplomatično, da ni vstregel poslancem, ki se strogo držé decemberske ustave, a tudi nasprotnikom njenim ne. Govor cesarjev pa napoveduje zbornicama ta predloga ministerska, ktera bosta, ako ministerstvo že pred ne odstopi, razrušila njegov obstanek, in to je upor dalmatinski in pa novi volilni red državnih poslancev. Sicer že „Presse“ današnja pripoveduje, da je odstopil minister vojaštva Kuhn in da vsi drugi ministri so v poslednjem ministerskem zboru sklenili odpovedati se ministerstvu; vendar misli, da to še ni prav gotovo, da pa vendar so dnevi ministrov šteti. Se vé da če bi svet plesal po godbi predsednika zbornice, kneza Karlosa Auersperga, vojvode kočevskega, in pa nemške kazine praške, decemberska ustava bi ostala tako dolgo, da bi trobila sodnemu dnevu; al časi so pretekli ko je merodajen

delež varovali, ga skrbno ravnali in rejo lesá pospeševali. Če pa ima les kmalu „pogrlu“ steči, potem pa bi nikakor ne priporočali razdelitev gozdov. Taki gospodarji nimajo kmalu nič, in cela dežela trpi škodo. Vred.

bil glas Schmerlingovega „prvega kavalirja avstrijskega“. — Vsaki dan bode po vsem tem važen za nas vse. Tega pa smo si tudi gotovi, da bojo naši slovenski poslanci zvesto svojo dolžnost storili, da se spolnijo besede cesarjeve v prestolnem govoru, ki pravijo, da se avtonomiji dežel ne razširijo meje tako, da bi država v nevarnost prišla, a tudi ne skrčijo tako, da bi upravičene zahteve posamesnih kraljestev in dežel škodo trpele kakor dozda. — V Dalmaciji miruje boj, al — kakor „Zukunft“ piše — gré naši armadi, preslabo obteženi in s živežem slabo preskrbljeni, prav hudo; izprva je griža nadlegovala strudene vojake, zdaj jih prijema mačuh (tifus) tako, da so že vse bolnišnice polne taci bolnikov. Pravijo, da po boji in bolezni je gotovo že kakih 2000 vojakov konec vzelo. Radovedni smo, kako bode ministerstvo zagovarjalo tako zgubo, — kako bo odgovarjalo vprašanju: kako je to prišlo, da zraven Magente, Solferina in Sadove smo dobili še Kotor? Wagner pa je še zmiraj deželni glavar, Auersperg vojskovodja in Franc paša okrajni! — „Vaterland“ hoče za gotovo vedeti, da presvitli cesar potuje svečana

meseca v Rim, — in „Pešt. Ved.“ pišejo, da je ukazal Fischhofovo knjigo mu prinesiti, brž ko je izvedel, da je prišla na svitlo.

Listnica vredništva. Gosp. Fr. P. v G.: Poslano oddali; obljubljen nam bo jako drago; prosimo tedaj!

Žitna cena

v Kranji 13. decembra 1869.

Vagán pšenice 5 fl. 71. — rži 3 fl. 30. — ječmena — fl. —. — ovs 2 fl. 20. — soršice 3 fl. 80. — ajde 3 fl. 10. — prosa 3 fl. 20. — krompirja 1 fl. 50. — fižola 4 fl. 48.

Žitna cena

v Ljubljani 11. decembra 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. —. — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 60. — ajde 2 fl. 90. — ovs 1 fl. 90 — Krompir 1 fl. 60.

Vabilo na naročbo „Novic“ za 1870. leto.

Ker se letošnje leto bliža svojemu koncu in je nastopil zopet čas naročevanja časnikov, vabijo tudi „Novice“ prijatelje svoje k naročilu za leto 1870.

Prihodnje leto nastopi naš list svoj 28. tečaj. To je „Novicam“ najsijajniše spričalo, da delajo na korist narodu našemu. Zaupanje slovenskega naroda — o katerem dobivajo vsaki dan veselih dokazov — jim je trdna skala, s ktere se bojujejo za materialni, v sedanjih časih toliko potrebni, pa tudi duševni blagor njegov. V kmetijskem in obrtniškem oziru še posebno moremo svojim bralcem prihodnje leto obljubiti mnogo novih važnih reči. V zvestem delovanju na to dvojno stran jih ne moti niti krič nemškutarski niti krič peščice družih, kateri najbolj živé od škandalov.

Prihodnje leto bode, kakor vsa znamenja kažejo, v političnem oziru zelo važno za Avstrijo, tedaj tudi za domovino našo. Šlo bo za to, da zmaga v Avstriji federalistična sistema. Ker pa je večina deželnega zbora kranjskega, glavne zastopnice slovenskega naroda, v svoji resoluciji odločno zahtevala federalistično ustavo, tedaj se bodo „Novice“, ki so vseskozi zagovarjale tako uravnavo Avstrije, tem lože borile za obveljavo njeno, ker so si v svesti, da imajo večino deželnega zastopa za seboj. Pod to zastavo jim ostane zedinjena „Slovenija“ skoz in skoz veliki vzor, kterega dozda večina kranjskega zbora ni hotela in ni smela oskruniti dati s tem, da bi bili štajarski, koroški, tržaški, istrijski in goriški deželni zbori soglasno in srdito planili čez predlog kranjskega zbora o „zedinjeni Sloveniji“ in kot ustavni organi jo s protestom pokopali. Ker tega z dobrim prevdarkom ni storil deželni zbor kranjski, tedaj niti vlada niti nihče drug ne more kazati na to, da „Slovenije“ noče 5 deželnih zastopov. „Slovenija“ tedaj, za katero zo „Novice“ že leta 1848. prve svoj glas povzdignile, še živí, in živí neoskrunjena po protestih ustavnoveljavnih deželnih zastopov. „Novice“ se tega radujejo in bodo tem lože pripravljale pot, da se ob pravem času vresniči, česar je živa želja vsacega rodoljuba. Zato se pa tudi z onimi, ki na vrat na nos hočejo prekucniti, kar je do zdaj bilo, in to še prekucniti hočejo celó po „ustavni poti“, ne spuščamo v noben prepír, ker nam niso še nikoli dokazali: kako naj bi se na poti ustave sedanje zgodilo to, v česar oni dandanes tiščé?

S temi vodili nastopijo „Novice“ novi tečaj in vabijo narod slovenski k novi naročbi, zahvalivši se iskreno rodoljubom, ki so jih s peresom svojim podpirali preteklo leto, in prosé jih podpore tudi v prihodnje.

„Novice“ z „oglasnikom“ vred veljajo

po pošti za celo leto 4 gold. 20 kr. — v tiskarnici za celo leto 3 gold. 60 kr.

po pošti za pol leta 2 gold. 20 kr. — v tiskarnici za pol leta 1 gold. 80 kr.

po pošti za četrt leta 1 gold. 15 kr. — v tiskarnici za četrt leta — gold. 90 kr.

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se za celo leto plača 36 kr., za prenarejeni napis med letom 10 kr. Naročnina se pošilja tiskarnici Blaznikovi v Ljubljano.